

Nan Liy ex tanmi nan tx'otx'

Tqanil

Jun maj, atitaa jun nan xu'j Liy tb'i. I itz'ji jwe' tal, ox txin ex kab' q'a'. Atzun tchmil nan Liy xi' aq'un'al toj jun nim tnam. Tzaj sama'n nim kypwaaq tu'n ftzaj kyaaq'on tb'el kywa'. Tu'n ftzaj kyaaq'on kyq'a'nb'il. Tu'n tchjet ti'chaq ma tzaj qanin kye k'wal toj jaxnaq'tzb'il. Atzun nan Liy, xi' iq'il kypwaaq toj k'ub'il pwaq. Atzun pwaq, mixti' ajb'en te loq'b'il tb'el kywa' k'wal. Noq nim kypwaaq k'wal xi' q'o'n aj kyxi' toj jaxnaq'tzb'il. Nim tzeqb'aj tzaj kyaaq'on. Mixti' ajb'en pwaq toj tb'anilxix.

Atzun Liy kyuk'il tal, nim tz'is nkub' kyxo'ntaaq twi' kype'n. Ex nkub' kyxo'n tz'ij toj jaxnaq'tzb'il. Nkub' kyxo'n tz'ij toj b'e, toj nima' ex twitz tx'otx'. Pon jun q'ij, i jaw yab'ti tal nan Liy. In chyo'ntaaq kyk'u'j ex mixti'tl nchi wa'ntaaq. Tzaj nim b'is kyij' ex oje chi oq'. Tzaj nan Liy, i xi' tiq'in tuk'il jun q'anil. Nim xi' kyb'etin, i kanin toj jun chq'ajlaj. Xi' kyka'yin jun qnan wit'likub' ex intaaq oq'. Xi tqanin nan Liy te. -Ti'tzan nkub' toq'jena nan?-, -Nimxix nchin oq'e. Aqinweya tx'otx', chiju. Nim nchin kub' kyajine. Nim wale nkub' b'iyon. Nim nchin kub' lukine. Ex nim nchin b'aj kyajene tuk'il tz'is. Ma chi b'aj yajin ta'l nwitz. Xi'tzan tqanintl Liy -Alkyeeq'e'tzun tala ex alkyeeq'e' ta'l twitza?-, -Aqetzun waljiye kykyaqilx ch'uaq txkup. Aqe waljiye kykyaqilx ch'uaq tze'. Atzun ta'l nwitzjiye aju a'.

Atzun teya Liy, ex qe' tala, ex nim nchin kub' kyajine. Jalo, q'anine'xa tala.
Ok chi b'antel. Oktzun kyb'ant, q'umanxa kye: mi' chi loq'ntl kytzeq. Mi' chin
kub' kyajintle tuk'a nim tz'is. Xi' Liy q'anilkye tal. Nchi b'antku' ex xi kyq'uman:
ma japon b'aj tyol qnan tx'otx'. Jala, mi' tz'etz qlaq'ontl qtzeq ex mi kub' qxontl
tz'is. -Axlo b'a'n-. Chi chi tal Liy, ex xi kyq'uma'ntl kyeqe' txqantl
k'wal. Mixti' tzaj kyloq'ontl kytzeq. Mixti' kub' kyxontl tz'is. Xi
kyq'uman kyeqe' txqantl k'wal: lltzun ti'j tun tok qk'ujlan
tanq'ib'il ex tchwinqlan nan tx'otx'.

Maurilio Arnoldo Ramírez Morales
Concepción Tutuapa, San Marcos

